

Domáci glasovi

Stev. 73.

Lienz, torek 16. aprila 1946.

Leto 3.

Smrtni ples

V maloštevilnih preostalih budimpeštanskih hotelih še vedno igrajo ciganski orkestri svoje otožne pesmi o pusti. In čim bolj njihov primas pospešuje ognjeviti čardaš, čim hitreje se vrtijo maloštevilni tujci in številni črnoborzijanci, tem hitreje se vrti v smrtnem plesu nevidni par pengö in dolar.

Na črni borzi je tečaj dolarja skočil v zadnjih dveh tednih od 2 in pol na 4 milijone pengö.

TEKMA MED PLAČO IN CENAMI. Londonski "Daily Herald" piše: "Gospodarsko ministrstvo zviša vsak četrtek zvečer plače, da jih prilagodi naraščajočim cenam. Ko pa v petek zjutraj razglasi višino nove mezde, cene avtomatično poskočijo, tako, da je v soboto pri izplačevanju spet isto nesorazmerje med dohodki in cenami kakor pred tednom.

Poskusili so tudi z drugim poskusom. Da bi dali delavcem vsaj možnost kupiti potrebni živež, so uvedli "kalorijsko plačevanje", to se pravi, da morajo delodajalci izplačati del plače v takem tečaju, da more delavec kupiti svojih 2000 kalorij dnevno. Toda po treh tednih se je vrednost kalorije, kakor jo je določilo gospodarsko ministrstvo, spet potrojilo.

KAKO JE NASTALA INFLACIJA? Da bi kmetje zalagali Budimpešto z živežem, so zvišali cene. Živila so prišla, z njimi pa duhovi inflacije, ki jih niso mogli več ukrotiti. In od tedaj se cene blazno višajo. Na trgih in v izložbah vidite toliko živil, kakor le malokje v Evropi. Navaden uslužbenec pa si še daleč ne more s svojo plačo nabaviti potrebni slakor, riž, čaj ali kavo.

Če gleda v delikatesnih trgovinah blesteče se posode iz Romunije uvaženega kavijarja, je naravno, da še razločneje spozna nasprotja socialnega življenja v današnji Madžarski.

V ZNAMENJU ČASA... Skoraj vse elegantne trgovine zaprejo ob petih svoje lokale in izpraznijo svoje izložbe. V teh vidite le še majhne lepake:

"Nima smisla vlamljati v ta lokal, ker je vse blago brez odstranjeno."

Ta lepak pa je upravičen, ker se število vlomov veča iz dneva v dan.

Spričo takih grobih nasprotstev med bedo in luksuzom, kakršna srečate danes v Madžarski, se vam zdi, kakor da ste zašli v zadnje pribežališče reakcionarskega fevdalnega gospodarstva - v Spaijo.

POLITIČNI POLOŽAJ NIČ BOLJŠI. Protislovja so pa tudi na političnem polju.

Pred kratkim so organizirali demonstracijski pohod 500.000 delavcev in malih kmetov. Meščanstvo se je zgrabilo; bali so se, da pride do upora levičarjev in do gladovnih nemirov. Prišlo pa je le do nekaj krepkih resolucij. Pozneje so vklju-

bili nekaj posebno reakcionarnih poslancev "stranke malih kmetov". Ta stranka pa v splošnem dobro shaja s komunisti; čeprav imajo le-ti le 50 poslancev v poslanski skupščini, so si vendar zagotovili nekaj najvažnejših mest v vladi.

SE VEDNO NI IZHODA: Nihče ne ve, kdaj in kje bo konec te navidez ne razrešljive krize. Strah povprečnega državljan pred oboroženimi spopadi, pred upom in paniko je dosegel svoj višek. Sicer so trdno odločeni držati se demokratične poti z vsi mi sredstvi. Stevilne obsodbe madžarskih sodišč proti vojnim zločinem tudi dokazujejo, da končno veljavno deželo čistijo fašizma, ki je v zadnjih 25tih letih imel na Madžarskem tako varno zatočišče. Nihče pa še ni našel izhoda iz vsak dan bolj nevzdržnega gospodarskega položaja in pa način, kako bi pričeli z obnovo." (Po "Weltpresse" od 12. 4.1946.)

Čemu služi opozicija?

Posebni sotrudnik dunajskega kulturnopolitičnega tednika "Die Presse" piše iz Londona:

"V Angliji je prišlo do več zanimivih pojasnil k principelnim vprašanjem v notranji politiki, ki zaslužijo pozornost tudi raven angleških meja.

Na letnem zborovanju delavske stranke, je Shepherd izjavil, da povezanost sindikatov z delavsko stranko ni dovolj tesna. Sindikati so se izjavili za politično delavsko gibanje. To naj povsod dokaže z dejanskim sodelovanjem. Posebno važna so bila izvajanja Herberta Morrisona. Popolna izključitev učinkovite opozicije, je dejal, ne bi bila ugodna. Obstoji nevarnost, da "Torrijevci" (Konservativci) postanejo nezmožni vršiti javne dolžnosti opozicije. V marsikaterem londonskem okrožju si je vsak, ki kandidira za delavsko stranko, skoraj svest učenja. To pa da je zelo slabo. Od kandidatov je treba zahtevati, da pokažejo nasprotnikom, da jih prekašajo v znanju, sposobnosti in v silnosti. Življenske važnosti za stranko je, da vestno izbere kandidate na podlagi njihovih zmožnosti, njihove osebnosti in značaja.

V zadnjih dneh je bilo pred zastopniki obeh strank dani več izjav glede notranje-političnih vprašanj, ki so velike važnosti. Ob priliki prvega poveljnega zborovanja konservativne stranke, ko so obravnavali vprašanja politične vzgoje, je bivši prosvetni minister A. Butler dejal med drugim: "Priznati moramo, da se nobena stranka ne more uspešno naslanjati izključno samo na eno socialno plast ali razred ali se celo sploh ne more z njo istovetiti. Če hočemo biti uspešni, bomo reorganizirati celotni socialni ustroj naše stranke"...

"Tudi mi smo mnenja", je dejal Butler, "da mora priti v današnjem svetu namesto velikega nasprotja med revščino in bogastvom razkončna raznovrstnost v blagostanju. Prav tako pa smo prepričani, da je osnova kvalitete prav tako važna kakor osnova enakosti. Naš doprinos današnji socialni filozofiji naj bo, da kot čuvarji tradicije stajimo v službo stalno se menjajočih potreb sedanjosti vse visoke vrednote naše preteklosti."

O stališču konservativne stranke do države je dejal: "Avritarni državni in neodgovornim oblastem nasproti postavljamo demokratično državo in odgovornosti se zavedajoč duh podjetnosti, ki ga nahuje živa socialna zavest. Danes trpimo zaradi škodljivosti obeh sistemov. Vse požirajoča država grozi, da bo iztrebila vsa privatna podjetja, obenem pa pritegne v pomoč one, ki se še veselijo ostanka privatne inicijative."

ARGENTINA PO VOLITVAH.

"POLITIČNO VREME" JE MIRNO. Polkovnik Domingo Peron je gotovo zanimiv človek, ki je bolj kot prej zdaj po volitvah središče političnega življenja v Argentini.

Kolikor je mogoče pregledati položaj, se je dežela po volitvah politično nekako pomirila. Dopisnik "Timesa" piše: "Polkovnik Peron ni zmagal samo v glavnem mestu Buenos Airesu, ampak je odnesel večino glasov tudi v večini provincah.

Najbrž so te volitve izjema, ker so potekale brez temperatnih incidentov; tudi pravico tajnega glasovanja so povsod upoštevali. Argentina bo zdaj brez dvoma dobila močno, enotno upravo. Vendar danes še ne moremo reči, če bo to ugodno za razvoj državo.

Da je polkovnik Peron dobil večino glasov, so na čuden način povzročila dejstva, ki ležijo izven njegove stranke. Nastale so namreč umetno povzročene kombinacije, ki so izpadle Peronu v prid. Tako so konservativci glasovali za Perona, ker se je radikalna stranka branila ustvariti z njimi opozicijski blok, in katoličani so glasovali za Perona, ker so komunisti ostro nastopili proti njemu. Volilni uspeh sam pa je dosegel polkovnik Peron sam. Njegova izvolitev pomeni izzivanje aristokratskega družabnega reda, čeprav ga sumijo določenih fašističnih tendenc. Ta družabni red sega daleč nazaj, do časa prišeljevanja Spancev.

ODMEV V MOSKVI IN WASHINGTONU. Iz levičarskih organizacij, ki jih je razpusil, je Peron ustvaril novo levičarsko stranko, o kateri danes še ne moremo reči, kakšno pot bo ubrala. Osebnost argentinskega predsednika je namreč uganka in nejasna, ker pri njem ne veste, kje se konča volja po reformah in kje se začne njegova politična komedija.

Ugotoviti pa se da sedaj že, da v Argentini pod besedo "levičarska stranka" nekaj drugega razumejo kakor v Evropi in da je treba tu dati fašizmu drugačen pomen kakor pa fašizmu, ki sta ga vpeljala Hitler in Musolini.

Če imenuje Peron svojo stranko "revolucionarno", potem je to v redu v toliko, v kolikor imajo predsednikovi načrti cilj, ki je dosedaj v Južni Ameriki nekaj nenavadnega.

V Moskvi mislijo na to, da bi po približno treh desetletjih spet vzpostavili diplomatske odnose z Argentino. To vodi do logičnega sklepa, da ruska politika s svojim izrazitim smislom za stvarnost pričakuje, da bo Peron tudi v bodoče ostal pri krmilu. Tudi v Washingtonu so naznanili, da bodo v kratkem odposlali novega ameriškega poslanika v Buenos Aires. "(Iz Weltpresse" od 12.IV.1946.)

BOREK ZA SVETOVNI MIR.

12. aprila 1945 je eden največjih državnikov našega časa za vedno zatisnil oči. Franklin Delano Roosevelt, 32. predsednik Združenih držav, je sredi priprav za konferenco Združenih narodov v San Franciscu nenadoma podlegel možganski kapi v svoji hiši v Warm Springsu.

Njegova nenadna smrt ni bila samo velika izguba za Ameriko. Vse človeštvo je z njim izgubilo enega najbolj zmognih pionirjev za ustvaritev bodočega svetovnega miru. Bil je duševni oče Organizaciji Združenih narodov. In ko je svet bil v plamenih, je poznal le en cilj:

pripraviti pot za mir na svetu.

ŠTIRIKRAT PREDSEDNIK. Franklin Delano Roosewelt, ki se je rodil 30. januarja 1882 v Hyde Parku ob Hudsonu v državi New York, je edini predsednik Združenih držav, ki je bil štirikrat izvoljen, ki mu je narod poveril vodstvo države. Po poklicu je bil advokat in je že 1.1910 pričel svojo politično karijero, ko je bil kot demokratski kandidat izvoljen v senat države New York.

Po zmagi republikancev 1.1920 se je Roosewelt spet umaknil v privatno življenje in je kmalu nato zbolel za otroško paralizo. Dolgo časa je bilo njegovo življenje v nevarnosti in samo s svojo železno voljo je ozdravel. Noge pa so mu ostale hrome.

Ko se je po letih spet povrnil k politiki, so ga 1.1933 kot demokratskega kandidata prvič izvolilili za predsednika Združenih držav. In bil je blagoslov za ves svet, da je Roosewelt sklenil voditi svojo državo skozi bridko vojno v mir. Velikemu državniku in človeku ni bilo dano, da bi bil doživel kronanje svojega delovanja za mir. Njegov veliki načrt stalne mednarodne organizacije, ki naj svet reši strahu pred vojno, pa bo dalje živel in postal resnica

= : =

VELENAPAD KITAJSKIH KOMUNISTOV. Reuter poroča iz Cungkinga: Uradno je bilo razglašeno, da so kitajske komunistične čete pričele velenapad proti železniški progi Peking-Mukden, da bi preprečili, da bi čete osrednje vlade zasedle Mandžurijo. Tisoči komunističnih vojakov so obstreljevali Sihong, Fengtai, Tanšan, Haijang in druga mesta vzhodno od Teintina in zapadno od Sanhajkuana. Poročajo, da je več kot 15.000 komunistov že vkorakalo v Harbin. - ("Weltpresse" od 13.4.)

VSAKIH 7 MINUT - NOV AVTOMOBIL. Se ni dolgo, ko so velike avtomobilske tovarne v angleškem mestu Lutonu izdelovale samo tanke tipa "Churchill", sestavne dele letal in bojnih ladij. Zdaj pa, ko so vse stroje obnovili - zapusti vsakih 7 minut nov tovorni avtomobil tekoči trak. Tovarne v Lutonu delajo v glavnem le za izvoz, ki gre čez morje. Računajo, da bodo izdelali približno 50.000 težkih avtomobilov na leto. (Iz "Weltpresse" od 13.4.1946.)

V CELOVSKEM RADIJU je bila na cvetno nedeljo slovenska proslava, posvečena vsem tistim koroškim Slovencem, ki so jih Nemci pred štirimi leti izselili iz Koroške. Na proslavi je pel moški zbor iz St. Ilja, govornik pa inel g.dr. Mirt

Zwitter. Naglašal je zlasti, da so koroške Slovence takrat preganjali isti ljudje, kot jih še danes: koroški Nemci. Iz Koroške je bilo izseljenih 273 slovenskih družin le ena nemška.

NOVA NACISTIČNA PODTALNA ORGANIZACIJA. Kakor javlja nek francoski dopisnik v Badenu, so v francoski zasedbeni coni Nemčije odkrili novo nemško podtalno organizacijo. Do zdaj so aretirali že 350 članov te organizacije, večinoma mladoletnikov od 15 - 20 let. - Zdi se, da ima organizacija tri cilje: 1. poiskati najpogumnejše člane biv. "Hitlerjugend" da jih spet združi, oboroži in opremi; 2. vznemiriti zasedbene oblasti s sabotajami in z napadi na posamične vojake; 3. izkoristiti vsa nesoglasja med žavezniki. ("Weltpresse" od 14.IV.1946.)

SPORTNIKI v lienskem taborišču so postali zelo delavni. Preteklo nedeljo je športni klub "Triglav" iz lienskega taborišča gostoval v Spittalu. Igralci namiznega tenisa so se pomerili z izbranimi igralci špitalskega taborišča, ki so po lepih, a trdih igrah, zmagali z 7:5. lienski nogometaši pa so v lepi igri pokazali svojo premoč nad špitalskimi in zmagali z 4:1.